

GUIA DIDÀCTICA

LA PLAÇA DEL DIAMANT

RODORÉDA-ÈOLIA-MIR

INDEX

1. Introducció	pàgina 2
2. Proposta metodològica	pàgina 3
3. Activitats possibles	pàgina 5
4. Activitats concretes	pàgina 7
4.1 Primera alternativa: el booktrailer	pàgina 8
4.2 Segona alternativa: La crítica teatral	pàgina 10
5. Avaluació de l'activitat	pàgina 13
6. Elements per a la programació del professorat	pàgina 17
7. Bibliografia	pàgina 23

ANNEXOS

Dossier de l'espectacle

1. INTRODUCCIÓ

Si definim la competència literària com l'habilitat per interactuar personalment i socialment amb diversitat de textos literaris de diferents gèneres, formats i suports, cal fer un plantejament diferent en les activitats d'aprenentatge de la literatura. Justament, anar al teatre enlloc de fer llegir un text teatral és una bona proposta en aquesta perspectiva. Cal centrar-se en fer possible que els alumnes s'apropiïn dels textos des de moltes perspectives i en línia amb el que és la manera adulta de plantejar-se la literatura i la cultura. A més, aquesta és una activitat que obre expectatives artístiques per a l'alumnat i una manera eficaç de crear nous ciutadans interessats en el teatre com fenomen cultural i vivència personal.

Anar al teatre no hauria de reduir-se al simple consum de l'espectacle, sinó que, per desenvolupar adequadament la competència literària cal una preparació adequada i una posterior reflexió i sistematització dels aprenentatges assolits. Aquesta guia didàctica, pensada centralment per als alumnes de segon cicle de l'ESO i el Batxillerat, té com a objectiu justament fer propostes amb aquesta perspectiva i la consulta dels materials que es proposen seran una molt important ajuda.

2. PROPOSTA METODOLÒGICA

L'ensenyament de la literatura, seguint les propostes del Consell d'Europa (COE, Pieper, 2011), ha de plantejar el desenvolupament personal i la construcció de la identitat de l'alumnat, alhora que la seva participació en la vida cultural tot situant-lo al centre de les activitats d'ensenyament i aprenentatge. Això s'afavoreix amb els projectes d'aula que es plantegen en l'enfocament per competències que estructura el currículum actual del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Per tenir aquest enfocament cal que anar a teatre es completi amb un conjunt de tasques en què tots els alumnes, en grup o individualment, s'orientin cap a la realització d'una producció concreta (article de diari o revista, blog cançó, podcast, mural, blogster, reportatge, producció audiovisual, creació artística, etc.) que tingui una finalitat comunicativa ben determinada. Així s'afavorirà la globalitat dels aprenentatges que tenen en compte no solament els sabers, sinó els procediments i les actituds i valors necessaris per a un aprenentatge significatiu i profund (Perrenaud, 1999).

Això suposa que, a més de preparar l'anada al teatre, s'hagin d'articular les tasques escolars perquè donin sentit a tot el conjunt. Un cop definit el producte final, també és important com s'organitza l'alumnat en grups cooperatius per afavorir espais de reflexió i d'intercanvi d'idees i perquè l'alumnat prengui un paper actiu i de reflexió crítica necessari per a una adequada recepció i producció dels textos literaris, en aquest cas una obra teatral i dels contes que en són l'origen.

Per concretar les **línies bàsiques** de la didàctica de l'anada al teatre, de primer, cal **entrar a l'univers del text**, perquè un cop dintre del text passi a explorar l'univers que ens proposa l'autor. Aquesta primera "lectura de l'obra teatral" suposa activar tots aquells coneixements que ajudaran a comprendre l'obra. Si l'activitat preparatòria es realitza en grup, té una major incidència en la creació de coneixements i facilitarà una vivència més completa del fet social de l'espectacle.

Per tant, cal que abans d'anar al teatre es prepari l'assistència informant-se de l'obra, l'autor, el context en què es va produir, el que és una representació teatral, l'escenografia i el espectacle l' espectacle que anem a veure.

El segon pas és la lectura pròpiament dita, en aquest cas, **veure l'obra teatral**. És el moment en què es dóna sentit a la globalitat del text, a partir de la preparació que s'ha fet prèviament. Però veure el teatre, a més de la vivència directa de l'obra, pot tenir una continuïtat si, en acabar la representació, es produeix un col·loqui per parlar del que s'ha vist i viscut al teatre. En aquest cas, la Cia. Eòlia facilita aquesta feina oferint un col·loqui amb el públic assistent en acabar la representació, aportant informació sobre els estudis teatrals cosa que serà una font extraordinària d'aprenentatge literari i un incentiu molt potent de les inquietuds artístiques de l'alumnat.

Finalment, distanciant-se del text, amb la lectura crítica cal fer objectiu tot el que ens proposa el text i el context en què es produeix. Aquesta lectura crítica, tant de la novel·la de Mercè Rodoreda com de l'adaptació teatral de Paco Mir, serà la base de **l'activitat de creació del producte final**. A partir d'aquest moment, cada grup haurà de prendre les decisions que portin a la realització del producte final en què es facin explícits tots els aprenentatges realitzats aportant-hi la seva creativitat.

3. ACTIVITATS POSSIBLES

Com que aquest espectacle és una versió de la novel·la de Mercè Rodoreda, a més de les reflexions que es poden derivar de la lectura, serà interessant l'anàlisi de la interpretació que en fa l'obra teatral, amb la qual cosa es podran trobar noves claus sobre la narrativa de Rodoreda. Aquesta és la riquesa de l'obra que, a més, pot ser una font d'idees per a plantejar la lectura d'altres obres i les seves possibles interpretacions.

Nivells d'aprofundiment

Fet el plantejament del treball per projectes d'aula, el nivell d'aprofundiment no es pot fixar independentment del que es pretengui amb la realització del producte final i del procés global. Cert que un reportatge és més complex i pot facilitar un major aprofundiment que un article, però no és menys cert que caldrà definir quines activitats es realitzen i amb quines finalitats per definir el nivell d'aprofundiment. De tota manera, tractant-se de l'apropiació d'una obra literària, hi ha uns mínims que no es poden defugir: cal fer la lectura o visionat de l'obra; tenir referències de l'autor, del moviment literari i el context en que s'ha produït l'obra; tenir coneixement dels elements literaris de la novel·la de l'obra teatral i de la seva producció i, finalment, identificar els elements que caracteritzen el producte final i la seva relació amb el que s'ha viscut en veure l'obra; tots aquests passos defineixen el nivell d'aprofundiment.

Possibles activitats

Anar al teatre pot donar origen a molt diferent tipus d'activitats segons es vulgui posar l'accent en un o altre objectiu o contingut d'aprenentatge. Una altra variable important en l'elecció de l'activitat que es vulgui realitzar a partir de la funció teatral serà el temps que es vol o pot dedicar a l'activitat i quin paper es dóna a l'alumnat.

A continuació es presenten alguns productes finals que es poden realitzar a partir d'anar al teatre:

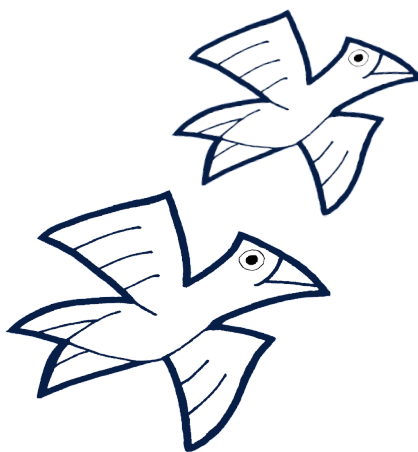
- **Eines** per demanda d'informació i per compartir-la, tot elaborant-la i comunicant-la: cercles de lectura, xats, xarxes a Internet i altres similars.

- **Textos acadèmics** a partir d'estudis sobre l'obra: treballs monogràfics, articles d'enciclopèdia o similars.

- **Textos literaris** a partir de part de l'obra teatral o altres textos de Mercè Rodoreda: versions dramatitzades; versions en altres gèneres; en altres mitjans com ràdio o televisió; o inspirats en les xarxes digitals, com booktrailers o fan fiction.

- **Textos periodístics** com reportatges o crítica (d'espectacles, llibres...).

- **Textos publicitaris** (pensant en convèncer per veure l'obra) com guies d'espectacles o booktrailers...

4. ACTIVITATS CONCRETES

De les alternatives que s'acaben de citar a l'apartat 3., us en proposem dues que fan possible treballar-les a diferent nivell de complexitat i aprofundiment, alhora que representen diversitat d'elaboracions: el BOOKTRAILER i la CRÍTICA TEATRAL (escrita o radiofònica).

A continuació es precisen alguns dels aspectes bàsics que ajudaran a estructurar les activitats concretes als projectes d'aula que us proposem per a donar sentit i significativitat a tot el projecte d'anar a veure "Invasió subtil i altres contes".

D'una manera sintètica, el passos que cal seguir són els següents:

Procés global del projecte

a) Planificació del treball i compromís

- 1) Concreció del producte final (motivació i presa de decisió de la situació comunicativa: destinataris, mitjà, gènere textual...)
- 2) Determinació dels passos que caldrà realitzar (base d'orientació)
- 3) Organització de la classe (agrupacions)
- 4) Compromís de les tasques que es realitzaran.

b) Recerca i captació de la informació (recull de dades)

- 1) Tria dels nuclis temàtics i aspectes que cal tenir en compte: respecte a l'obra concreta de Mercè Rodoreda; respecte al seu entorn; respecte a l'obra teatral i les seves formes...
- 2) Informació indirecta: recerca bibliogràfica analògica o per internet d'articles, reportatges, capítols de llibres, webs, blogs, repositoris, wikis...
- 3) Informació directa: assistència a l'obra i el fòrum o entrevistes amb els realitzadors de l'obra (notes de camp i enregistraments).

c) Elaboració de la informació

- 1) Recopilació dels diferents documents i síntesi de la informació.
- 2) Comparació i contrast de dades.
- 3) Organització de la informació amb mapes conceptuals, esquemes...

d) Comunicació de la informació: elaboració del producte final

- 1) Preparació de la comunicació (guions, esquemes de les parts del text amb el contingut i les formes), esborranys i assajos.
- 2) Realització del producte final.
- 3) Publicació del producte final.

e) Avaluació i control de la comunicació (es tractarà al següent apartat, el 5.)**4.1 Primera alternativa : El booktrailer**

Tot i que el booktrailer és una proposta que acostuma a realitzar-se sobre una novel·la (de fet té el seu origen en els tràilers o avançaments de pel·lícules), aquí es tracta d'entrar al que suposa la realització d'un text de caire publicitari per motivar a altres joves que vagin a veure l'espectacle. Actualment l'ús dels mòbils facilita enormement la realització de vídeos que seran un bon recurs per aquesta tasca. Si es prenen com a referència els passos referenciats mencionats a l'apartat 4.

Per fer aquest producte final sobre l'obra "La Plaça del Diamant " caldrà procedir així:

Planificació de treball i compromís

En aquest pas és fonamental que, abans de res, l'alumnat sigui conscient del que representa anar al teatre i tingui informació de què és un booktrailer i com es pot realitzar. Per fer-ho, el visionat i posterior reflexió d'aquest vídeo pot ser un bon punt de partida, alhora que amb el d'altres vídeos elaborats per alumnes de les mateixes edats. Si el centre disposa de canals de publicació d'aquests materials, serà convenient que sàpiguen quins són els condicionants que s'han de respectar per participar-hi.

La resta de la planificació es farà, com s'ha detallat a l'inici d'aquest apartat 4., al web citat per situar aquest producte, on es poden trobar propostes de la manera de realitzar-lo, que es pot completar consultant webs en què es parli d'audiovisual o vídeos.

En aquest moment inicial serà important organitzar els grups d'alumnes i les responsabilitats que cadascú tindrà, per així tenir una referència clara del que s'espera al llarg del projecte.

Recerca i captació de la informació

El centre del projecte és l'anada al teatre, això cal posar-ho de relleu, però per treure'n tot el profit i poder preparar adequadament el treball global, cal anar-hi preparat i, per això, cal fer cerca de dades de l'autor, del moment històric i de l'obra, potser, fins i tot la lectura de la novel·la de Mercè Rodoreda per poder preveure el que passarà a l'obra. Com a complement caldrà també cercar informació sobre l'adaptació de l'obra, el dossier de l'espectacle pot ser un bona font d'informació.

A més de les informacions escrites, tenint en compte el producte final, caldrà fer el recull d'imatges i sons necessaris per al vídeo, de la mateixa manera que la informació sobre l'escenografia, llums i vestuari que caracteritzen l'obra teatral. Aquesta focalització sobre les imatges i sons també és fonamental en el moment del fòrum final de l'obra, moment en què la tasca de reporter gràfic tindrà tot el sentit. Caldrà per tant que, a més de la tasca d'escriptura, es pensi en la manera de recollir material gràfic, que després puguin ser emprades en fer el vídeo final. Per a més material es pot recórrer a la mateixa Companyia Eòlia: companyia@eolia.cat

Elaboració de la informació

Amb tota la informació que s'ha recollit abans, durant i en acabar l'espectacle, ara cal procedir a la preparació del contingut bàsic per al producte final. De primer cal fer la comparació i contrast de dades per triar les més adequades. Després s'ha d'organitzar tota la informació nocional de què es disposa fent-ho per nuclis temàtics que facilitin la seva utilització al vídeo final segons es relacionin amb: l'obra de Mercè Rodoreda; amb al seu entorn social i cultural; amb l'obra teatral concreta que s'ha vist... També caldrà organitzar les imatges i sons, el focus audiovisual és important, tot considerant que el conjunt de dades s'ha d'articular per donar unitat a tot el conjunt del missatge.

Comunicació de la informació

En aquesta activitat, el *booktrailer*, aquesta part del procés cal seguir-la amb molt de rigor. No es tracta de filmar i editar sense més (hi ha aplicacions, com [Animoto](#), que faciliten la feina però poden provocar molts errors per manca de planificació). Cal treballar pas a pas, alhora que amb esperit creatiu, per a la correcta realització del vídeo. Per això, és molt important que prèviament es redactin els guions que han de regir la producció i postproducció: primer un guió literari en el qual es precisi la intenció i elements bàsics del vídeo; i segon, a partir d'aquest, redactar un bon guió tècnic que serà el millor regulador del que cal fer en el treball d'elaboració del vídeo. Finalment, serà el moment de l'enregistrament, l'edició i post producció del vídeo. Així el producte serà a punt per poder-lo publicar seguint els processos adients que poden ser els del propi centre educatiu o els del lloc en què es vulguin penjar. Ara serà el moment del visionat del producte final i de la seva valoració (vegeu l'apartat 5.).

4.2 Segona alternativa: la crítica teatral

La crítica teatral és un gènere periodístic al qual l'alumnat pot tenir fàcil accés, tant a la premsa escrita com a la ràdio o la televisió, i representa una situació comunicativa que molt fàcilment es pot reconstruir a les aules. Molts centres educatius tenen revistes o publicacions en paper o digitals que poden ser l'entorn d'aquests textos escrits. Hi ha diaris que tenen propostes de participació on l'alumnat podria donar sentit a la seva tasca més enllà de l'aula. Finalment, l'existència d'una forta diversitat de mitjans de comunicació a Internet també pot ser una bona referència per a la publicació de la crítica teatral. Tot això fa que, com que l'estructura d'aquest gènere textual és molt propera a la de les tasques acadèmiques, s'aconsegueix donar sentit a aquestes tasques i afavorir el desenvolupament de les competències comunicatives. Per exemple podeu veure els que se us proposen a continuació:

Twitter: podeu expressar sintèticament la vostra opinió, així: #títoloespectacle.

Blogs: hi ha periodistes o espetadors que van al teatre i recomanen l'obra a través de les xarxes socials o blogs com <butaquesisomnis.blogspot.com Butaques i somnis>, <Voltar i voltar.com >. <notescena.wordpress.com>.

Facebook: Teatre- l'opinió dels espectadors (grup obert).

Recomanem també veure les crítiques teatrals que es publiquen a El País (Marcos Ordóñez i J.C. Olivares), a Time Out i a Recomana.cat

Planificació de treball i compromís

De manera similar al que s'ha fet en la proposta del booktrailer, el primer que cal és fer conscient l'alumnat del que és anar a veure teatre i del que és una crítica teatral i què cal fer per a elaborar-ne una. Després d'haver motivat l'alumnat caldrà situar l'activitat en el marc de les publicacions del centre o aquella que s'hagi decidit que servirà per a la publicació del text, i el procés que cal seguir per fer-ho.

Els següents passos del procés es faran seguint el que s'ha proposat a l'inici d'aquest apartat 4. També serà important, com en la proposta del booktrailer, consultar webs on s'expliqui el gènere textual de les crítiques d'espectacles. Ara s'han d'organitzar els grups d'alumnes perquè quedin ben distribuïdes les responsabilitats de cadascú en l'elaboració del projecte.

Recerca i captació de la informació

Hi ha dos moments fonamentals en la recerca i captació de la informació. El primer moment és abans d'anar a veure teatre com a preparació. El nucli d'aquesta recerca són les informacions relatives a l'autora, el moment literari i el seu entorn històric i social, probablement la lectura d'algun dels textos de Rodoreda pot ser una bona preparació. També caldrà recollir informacions sobre elements com l'escenografia, la il·luminació, o el vestuar de la versió teatral, així com cercar informació sobre l'adaptació de l'obra.

Aquesta recerca, però ha de tenir continuïtat en l'activitat al teatre, l'assistència a l'obra, i d'una manera molt especial, en acabar si es pot parlar amb les persones que han proposat l'obra teatral, en un col·loqui o fòrum. Per això serà molt important que es preparin preguntes pensant amb el producte final que es realitzarà per comunicar el que s'ha après. Donat que es tracta d'una obra teatral, també serà important la recerca d'imatges fixes que puguin il·lustrar la crítica teatral.

Elaboració de la informació

Com ja s'ha dit en parlar de l'altre producte final, ara és el moment d'organitzar tota la informació recollida abans i durant la representació, i durant el fòrum final. Amb aquests materials caldrà que, en grup o individualment, es contrastin les informacions i es vagi decidint quines les més importants i el que és més accessori però que pot il·lustrar el que es vol explicar. Ara serà el moment de pensar en les imatges que ajudaran a fer visible el que és l'obra teatral.

Però en tractar-se d'una crítica teatral és molt important l'organització lògica dels continguts i dels arguments que es volen aportar: caldrà fer-ho amb esquemes, gràfics i mapes que tinguin en compte no solament l'autor i la seva obra, sinó l'època i moviments literaris rellevants, l'entorn sociocultural... També serà important considerar els aspectes de la representació teatral i la seva incidència en el resultat global de l'obra.

Comunicació de la informació

En aquesta part del procés d'elaboració de la crítica teatral cal tenir molt present les claus per a l'expressió escrita i els elements del gènere periòdic que es pren com a referència d'aquest producte final. A partir de la tria que s'ha fet en l'elaboració de les informacions s'ha de tenir en compte les parts del text i organitzar els diferents elements triats segons aquestes parts i la coherència dels esquemes treballats anteriorment. A partir d'aquests elements caldrà elaborar esborranys que en successives reformulacions i reparacions vagin donant cos a la crítica teatral. Per a aquestes revisions és fonamental disposar de pautes de bona realització com les que es proposen en l'apartat 5. de l'avaluació.

Un cop decidit que el text ja té la seva versió definitiva, serà el moment de compartir el producte final i de la seva valoració.

5. AVALUACIÓ DE L'ACTIVITAT

Com s'ha dit a l'apartat 4., l'avaluació forma part del projecte. No és la part final, tot i que és essencial per tancar tot el procés d'aprenentatge, sinó que, seguint l'avaluació formativa, ha de formar part de tot el projecte. Per tant, caldrà pensar com des del moment de la planificació ja es comença a emprar els portafolis, o a elaborar pautes de seguiment que ajudin a reflexionar sobre el procés i sobre la seva coherència, correcció i eficàcia.

Una de les eines més eficaces i que cada vegada s'usa més, fins i tot a la universitat, és el dossier o carpeta d'aprenentatge. Es defineix com a metodologia d'avaluació i aprenentatge que consisteix a recollir, seleccionar, reflexionar i valorar aquells treballs, activitats i documents que millor permetin a l'estudiant demostrar que ha assolit uns coneixements.

Per a fer una avaluació que, alhora que més objectiva per al professorat, comporti uns criteris que puguin ser assumits per l'alumnat, es proposa emprar les rúbriques, que són matrius de valoració que expliciten els criteris de realització que es tenen en compte en els diferents moments de l'avaluació. Aquestes rúbriques són facilitadores de l'auto avaluació i coavaluació, són les pautes d'observació i avaluació (regulació i reparació). Aquestes rúbriques, a més, tenen una virtut especial per a l'heteroavaluació ja que faciliten la confluència dels criteris de tots aquests processos. L'ideal seria que professorat i alumnat ja des de l'inici del projecte vagin acordant aquests criteris i que siguin únics per a tota l'avaluació.

Aquestes rúbriques normalment es presenten amb el format que es veu al quadre 1:

MITJÀ DE COMUNICACIÓ	No atès o sense domini	Poc domini	Domini Bàsic	Bon domini
El mitjà	No és adequat al que es pretenia.	Hi ha massa defectes en la seva utilització.	És adequat i correcte.	És molt adequat i a més és original i creatiu.
Forma dels llenguatges utilitzats	Ho ha fet sense cap atenció i arriba a no entendre's el que vol comunicar.	No ha fet cap mena de planificació.	Algunes parts reeixides, però hi ha defectes.	Ben planificat, ben estructurat i fins i tot original.
			Empra els llenguatges no verbals amb cert rigor.	
Funcionalitat dels llenguatges	No té res a veure amb el que es pretenia.	Alguna part és adequada al que vol expressar	És correcte i funcional tot i que algunes parts no.	Correcte i eficaç quant el que es vol aconseguir.
adequació dels llenguatges	No correcte ni té en compte l'adequació.	Hi ha parts adequades, però la majoria, no.	Tots els llenguatges emprats són adequats.	A més és original i respon les necessitats de la comunicació.
Tecnologia	No té cap domini.	L'usa amb molts defectes.	L'usa bàsicament bé.	Té un domini bo i creatiu.
GLOBAL				

Però també es pot presentar com es veu en aquest quadre 2:

MITJÀ DE COMUNICACIÓ	Sense domini	Poc domini	Domini bàsic	Bon domini
Adequació del mitjà al que es pretenia aconseguir.				
Atenció i ús de la forma dels llenguatges verbals i no verbals utilitzats.				
Adequació dels llenguatges a la comunicació que es fa				
Domini de la tecnologia del mitjà				
GLOBAL				

A continuació, i seguint aquesta segona presentació, es proposen a manera d'exemple una sèrie de criteris que poden facilitar l'elaboració de pautes d'observació, seguiment i avaluació de les activitats organitzades al voltant de l'assistència a l'obra de teatre "La Plaça del Diamant". Per a la concreció d'aquests ítems es poden consultar també l'apartat 6. quan es fa el detall dels objectius i continguts de l'activitat. Cal insistir, però, que és molt important que la decisió final dels criteris es faci en sessions en què l'alumnat participi activament en la seva definició.

Planificació global del projecte

- Descripció del producte final i del procés que se seguirà.
- Delimitació dels criteris de bona realització del producte final.
- Delimitació dels criteris de bona realització de tot el procés.
- Delimitació dels criteris de bona realització de l'assistència a l'obra teatral.

Mitjà de comunicació

- (elements aportats als quadres 1 i 2)

La coherència del contingut del producte final

- Coherència del tractament del tema.
- Qualitat de les idees aportades respecte a l'obra
- Qualitat dels arguments aportats
- Coherència de les imatges respecte al text
- Conclusions aportades
- Les opinions personals i el seu raonament

La cohesió de la redacció.

- Adequació de les parts del text respecte al gènere textual, i seguiment de les seves característiques.
- Estructura dels paràgrafs i bona distribució del contingut.
- La puntuació emprada i la seva adequació al gènere textual.
- Ús dels diferents connectors i nexes.
- Estructuració de les frases segons el registre del producte final.
- Lèxic segons el registre.
- La presentació final del text (l'ortografia i paginació de l'escrit /v/ edició del vídeo final)

Procés del producte final

• La recerca d'informació.

- La quantitat i qualitat de les fonts d'informació.
- La recerca en el visionat de l'obra "La Plaça el Diamant"
- La recerca durant el fòrum o conversa final.

• L'elaboració d'informació.

- Aportació personal en el contrast i tria de les informacions.
- Aportacions en l'organització de la informació.
- Aportacions en el repartiment de la informació segons l'estructura del text final.

• La comunicació de la informació.

- Rigor en el procés del producte final.
- Participació en els assajos i esborranys del producte final.
- Atenció als elements de la presentació final del producte (text escrit o vídeo).
- Atenció a les repercussions en els destinataris.

Participació individual i cooperativa al projecte

- Participació personal i implicació en les decisions del grup.
- Responsabilitat en l'acompliment de les decisions preses.
- Ajut als companys en la realització de la tasca.
- Participació activa en l'activitat de veure teatre i facilitar-ne la dels companys.
- Participació activa i coherent en el fòrum o conversa final de l'obra.
- Regular o reparar d'acord amb la resta del grup la realització de les activitats.

6. ELEMENTS PER LA PROGRAMACIÓ DEL PROFESSORAT

Ja s'ha dit que la guia proposa treballar en la perspectiva de l'enfocament per competències, que ajuda a donar una visió global del fet teatral, tot i que sense oblidar els aprenentatges concrets que l'alumnat ha de realitzar. Per això, s'ha fet una tria d'elements que ajudaran a concretar la programació dels aprenentatges, són simplement insinuacions dels aspectes que es poden tenir en compte.

Àrees curriculars relacionades.

Atès que aquesta guia didàctica s'ha elaborat per a l'alumnat del segon cicle de ESO i el del Batxillerat, les activitats proposades suposen, evidentment, la implicació de les àrees curriculars lingüístiques i comunicatives. El fet teatral suposa, a més, posar en relació molts elements de les àrees artístiques, en concret les arts plàstiques tenen un paper central quant al tractament de l'escenografia. Finalment, les àrees de les ciències socials, i en concret la història, ens aportaran coneixements clau per a la comprensió dels aspectes socials, tan nuclears per a la comprensió de l'obra de Mercè Rodoreda.

Competències que es tenen en compte

Una activitat tan global com anar al teatre és clarament un pont cap a la vida adulta de l'alumnat i és evident que hi ha una enorme diversitat de competències que es treballen, però ens cal acotar i aquí ens centrarem en aquelles que prioritzarem per aquesta obra concreta.

Competència comunicativa

- Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal: el segle XX.
- Expressar, oralment, per escrit o amb audiovisuals, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.
- Elaborar textos literaris amb múltiples suports i formats, i amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, per expressar realitats, ficcions i sentiments.

Competència en gestió i tractament de la informació

- Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

Competència personal i interpersonal

- Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.
- Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

Valors promocionats

Quan es parla dels valors promocionats cal pensar en els valors socials que es prioritzen i en els continguts actitudinals, és a dir, les actituds valors i normes, continguts educatius que tenen una enorme importància en l'aprenentatge. Aquests "valors" representen l'eix central del que es pretén en l'activitat de veure el teatre no com a consum, sinó com a creació d'espectadors que s'impliquen en la creació cultural i la pervivència del patrimoni de la nostra societat..

La col·laboració amb altres persones i tots els valors relacionats amb el treball cooperatiu

- Actitud de diàleg i respecte per expressar raonadament opinions i judicis.
- Posició crítica envers els valors, normes i actituds contràries als drets humans, la convivència pacífica i la defensa de la natura.

La presa de consciència de la pròpia responsabilitat davant la societat

- Autonomia personal i sentit de la responsabilitat a l'hora de prendre decisions i actuar, assumint una visió crítica vers qualsevol forma d'injustícia i discriminació.

L'actitud de participació activa en les manifestacions literàries socials

- Voluntat de participació en l'activitat lectora de textos de contingut divers i en varietat de formats, suports i mitjans.
- Interès pels objectius socials de la lectura o visionat d'obres literàries.
- Interès per conèixer i participar activament i crítica en obres i manifestacions literàries diverses.

La voluntat de rigor, objectivitat i crítica davant d'una manifestació artística.

- Interès per la recerca de dades fiables i hàbit de contrast de fonts d'informació i constància en el treball..

Objectius i continguts de l'activitat

Prenent, sense exhaustivitat, els objectius que apareixen al currículum de la Generalitat de Catalunya i altres que ens poden ser útils, aquí presentem alguns que poden servir de referència per a la tria dels més adequats.

Participació en manifestacions literàries

- Llegir, visionar, analitzar, explicar, apreciar i valorar de manera crítica els textos literaris, per tal d'entendre'ls i d'interpretar-los d'acord amb els diferents contextos històrics i socials.
- Visionat o lectura de la narrativa fent comentaris sobre els personatges, la veu i valorant la perspectiva narrativa i el diàleg.
- Identificar i comentar, a través del visionat de l'obra "La Plaça del Diamant", els temes que hi apareixen i el tractament que se'n fa.
- Analitzar les relacions que es poden establir entre les obres literàries escrites i les seves versions en altres gèneres o formats.

Aspectes globals de la lectura

- Apreciació de la literatura com a coneixement d'altres mons, temps i cultures, amb el visionat o la lectura de l'obra de Mercè Rodoreda.
- Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després del seu visionat o lectura.

Reflexió sobre l'obra abans i després

- Participar de manera activa, reflexiva i crítica en diferents menes d'interaccions comunicatives per a la construcció de coneixements o la participació en la vida social.
- Expressió argumentada, oral i escrita, d'idees sorgides de veure "La Plaça del Diamant".
- Participació en espais de reflexió i intercanvi d'informació, cerca, contrast i expressió d'idees, aprofitant les tecnologies de la informació i comunicació.

Realització d'activitats acadèmiques a partir de veure i llegir obres literàries

- Comentar textos literaris, a partir de la seva lectura o visionat, i reconèixer les representacions de la realitat.
- Planificació, elaboració i comunicació (oral escrita o audiovisual) de treballs acadèmics realitzats amb el necessari rigor, adequació i sentit crític per mostrar l'anàlisi, contextualització, comentaris i interpretació de l'obra.
- Elaborar textos orals, escrits o audiovisuals coherents, correctes i adequats, i amb l'ús dels recursos adients, incloent-hi les TIC, a partir del visionat de l'obra.
- Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació o fer versions, utilitzant els aprenentatges adquirits amb la lectura i visionat de l'obra "La Plaça del Diamant".

Lectura per aprendre, cercar informació i construir coneixement

- Utilització de la biblioteca del centre, de les de l'entorn, de les biblioteques virtuals i webs per al foment i orientació de la lectura.
- Usar de manera crítica les fonts bibliogràfiques adequades per a l'estudi de la literatura a fi d'obtenir, interpretar i valorar informació i opinions diferents, i emprant amb autonomia i esperit crític les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Participar de manera activa, reflexiva i crítica en els comentaris necessaris per a la construcció de coneixements i la realització de tasques acadèmiques relacionades amb l'obra de Mercè Rodoreda.

Coneixement del fet literari

- Comprensió del discurs literari com a fenomen comunicatiu i estètic, com a vehicle de creació i de transmissió cultural i com a expressió de la realitat històrica i social, tot identificant la simbologia, els estereotips i els tòpics de l'imaginari col·lectiu de la nostra societat.
- Reconèixer les característiques de la novel·la com a gènere literari i les seves relacions amb el teatre, el cinema o la televisió i aprofundir en la seva obra.
- Reconeixement del ressò, la interpretació i l'expressió dels grans esdeveniments històrics i els canvis sociològics de l'època en què han estat escrites.

Coneixement de l'entorn de l'obra de Mercè Rodoreda

- Reflexió sobre la situació de l'obra de Mercè Rodoreda en el seu context, tot aprofitant els coneixements previs de l'alumnat i la relació amb els coneixements adquirits en altres matèries.
- Identificació, anàlisi i valoració argumentada de l'evolució social i política del segle XX a Catalunya: la Segona República, la Guerra Civil, la dictadura amb la repressió i l'exili, i la mort del dictador, la democràcia i el retorn dels republicans com a marc de l'obra de Calders.

Coneixement dels elements de l'espectacle teatral

- Estudi de l'espectacle escènic: concepte, característiques i tipologies bàsiques de l'espectacle escènic: clàssic, d'avantguarda, corporal, occidental, oriental, d'objectes, musical, d'interior, de carrer.
- Producció i realització d'un projecte de creació escènica.
- Assaigs: tipologia, finalitats i organització.
- Exploració de tècniques d'interpretació: joc dramàtic, improvisació, dramatització i creació col·lectiva.
- Estudi de l'escena com a espai significant: composicions, moviments i direccions en l'escena.
- Exploració dels elements de la interpretació: personatge, situació, acció i conflicte.
- Interpretació a través del cos i la veu.

Creativitat com a objectiu

- Potenciar la capacitat d'imaginació i d'abstracció, per descobrir la literatura com a via de representació i interpretació del món i de la vida.

Anàlisi, coneixement i usos del llenguatge audiovisual

- Identificació dels elements bàsics del llenguatge audiovisual i els seus codis: enquadrament, pla, moviments de càmera, transicions i seqüència. Ús de metodologies per a l'anàlisi i la interpretació de les imatges en moviment.
- Caracterització del muntatge audiovisual i de la noció de temps: el guió, la narració i la continuïtat temporal i espacial.
- Anàlisi de la dimensió estètica i lúdica dels productes audiovisuals. Identificació de les possibilitats de la convergència multimèdia.

- Obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents, emprant amb autonomia i esperit crític les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Reflexió sobre el paper de la xarxa en la socialització de la informació, la comunicació i la creació, i sobre el seu ús responsable.
- Emprar correctament la llengua i el llenguatge audiovisual en diferents situacions i amb diferents finalitats, especialment en l'àmbit acadèmic i per a la reflexió que genera la lectura i l'anàlisi de textos literaris. Prendre consciència de la pròpia manera d'expressar-se per millorar l'eficàcia comunicativa.

Anàlisi, coneixement i usos de textos periodístics

- Observació, anàlisi crítica i identificació de les formes i funcions de la premsa escrita i digital en la societat actual. Valoració del paper que juga a la societat actual.
- Determinació de les característiques i formes de les crítiques d'espectacles a la premsa diària i a les revistes.
- Anàlisi i identificació de les estructures argumentatives que són a la base dels articles de crítica d'espectacle-s.
- Valoració de les diferències i semblances que hi ha entre les crítiques escrites i les audiovisuals de ràdio i televisió i les seves especificitats en els mitjans digitals.
- Procés d'elaboració dels articles periodístics segons el mitjà emprat per publicar-los.

7. BIBLIOGRAFIA

En aquest apartat es presenten les referències realitzades al text de la guia i que apareixen als enllaços del text. Són unes referències bàsiques que ajudaran a complementar la informació aportada a la guia i ajudaran el professorat a valorar millor els materials proposats.

Llibres

CORTÉS ORTS, Carles. Les primeres novel·les de Mercè Rodoreda (1932-1936). Universitat d'Alacant. (Tesi doctoral), 1997

CORTÉS ORTS, Carles. La superació del pas del temps en els personatges de Mercè Rodoreda (alguns paral·lels amb l'obra de Virginia Woolf, Marcel Proust i Thomas Mann). Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002, p. 21. ISBN 9788484153337

HORMIGÓN, Juan Antonio. Autoras en la historia del teatro español (1500-1994), vol. 2, Siglo XX (1900-1975). Madrid: Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España, 1997

REAL MERCADAL, Neus. Mercè Rodoreda, l'obra de preguerra. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005. ISBN 8484157121

ANNA, Murià. Reflexions de la vellesa. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, p. 449-452. ISBN 8484154769

ARNAU, Carme. Mercè Rodoreda. Barcelona: Edicions 62, 1992 (Pere Vergés de Biografies; 35). ISBN 8429733965

SOLDEVILA, Llorenç. Una novel·la són paraules. Introducció a l'obra de Mercè Rodoreda. Edicions Proa. Eines, 2000. ISBN 8482568027

Articles

ARNAU I FAIDELLA, Carme «Una segona edició «en veu baixa»: ‘Vint-i-dos contes’, de Mercè Rodoreda». Els Marges, núm.2, 1974 [Consulta: 13 novembre 2008]

CORTÉS ORTS, Carles «El simbolisme en la narrativa de Mercè Rodoreda». Revista de Catalunya, núm. 96, 1995, p. 95-104. 35524043 [Consulta: 27 febrer 2009]

CORTÉS ORTS, Carles «La contribució crítica d’Armand Obiols i de Joan Sales en la narrativa de Mercè Rodoreda». Universitat d’Alacant [Consulta: 1 juliol 2009]

COSTA, Joaquím «Article». Revista de Proves [Vic], vol. 3, núm. 111, maig 1992, pàg. 23-40

MASSIP, Francesc «El teatre de Mercè Rodoreda». Serra d’Or, núm. 577, gener 2008, pàg. 29-32

MOLINER, María «Una reflexión acerca de la psique de la mujer contemporánea a través de la voz femenina en la literatura: las mujeres de Mercè Rodoreda». Asparkía: iner, núm 4, 1994 [Consulta: 7 gener 2009]

MOHINO I BALET, Abraham «La poesia de Mercè Rodoreda: terra de fretura, terra de promissió». Serra d’Or, núm. 577, gener 2008, pàg. 24-28

OLLER, Dolors «L’entrevista que mai no va sortir». La Vanguardia, 1991 [Consulta: 1 desembre 2008]

PORTA ESPLUGA, Roser «Les primeres novel·les de Mercè Rodoreda. Anti-sentimentalisme i humor». Serra d’Or, núm. 577, gener 2008, pàg. 15-19

REAL MERCADAL, Neus «L’exili francès: París». Revista de Girona, núm.247, 2008 [Consulta: 28 octubre 2008]

VILALLONGA, Mariàngela «L’eclosió literària Ginebra». Revista de Girona, núm.247, 2008 [Consulta: 9 novembre 2008]

Traduccions

La Plaça del Diamant ha estat traduïda a diversos idiomes, entre els quals:

Al castellà:

La Plaza del Diamante. Traducció d'Enrique Sordo. Barcelona: Edhasa, 1965.

La Plaza del Diamante. Edició il·lustrada. Traducció de Secundí Suñé i Joaquim Dols. Barcelona: HMB, 1982

A l'anglès:

The Pigeon Girl. Traducció de Eda O'Shiel. Londres: André Deutsch, 1967

The Time Of The Doves. Traducció de David Rosenthal. Nova York: Taplinger Publishing Company, 1980

In Diamond Square. Traducció de Peter Bush. Londres: Virago Press Ltd, 2013

A l'italià:

La piazza del Diamante. Traducció de Guiseppe Cintoli. Milà: Arnoldo Mondadori, 1970

La piazza del Diamante. Traducció d'Anna Maria Saludes i Amat. Torino: Bollati Boringhieri, 1990

Al francès:

La Place du Diamant. Traducció de Bernard Lesfargues, amb la col·laboració de Pierre Verdaguer. París: Gallimard, 1971

A l'alemany:

Auf der Plaça del Diamant. Traducció de Hans Weiss. Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1979

Al rus:

Площадь Диамант. Traducció d'El·la Vladímirovna Braguínskaia. Moscou: Khudójestvennaia literatura, 1982

A l'islandès:

Demantstorgið. Traducció de Guðbergur Bergsson. Reykjavík: Forlagið, 1987

Al portuguès:

A Praça do Diamante. Traducció de Mercedes Balsemão. Lisboa: Dom Quixote, 1988

A Praça do Diamante. Traducció de Luis Reyes Gil. São Paulo: Planeta, 2003

Al basc:

Diamantearen Plaza. Traducció de Maite González Esnal. Donosti: Elkar, 1994

Al gallec:

A Praza do Diamante. Traducció de Pilar Vilaboi Freire. Santiago de Compostela: Edicións Positivas, 1995

Al neerlandès

Colometa. Traducció d'Adri Boon des del castellà. Àmsterdam: J.M. Meulenhoff, 2007

Al sard:

Sa pratza de su diamante. Traducció de Giagu Ledda. Nuoro: Papiros, 2008

A l'occità aranès:

Era plaça deth diamant. Traducció de Manuela Ané. Lleida: Pagès Editors, 2009.

A l'hindi, per Sameer Rawal

Pàgines Webs interessants

«Anna Murià, Mercè Rodoreda i la felicitat» (27/09/2017) **Catorze cultura Viva**. Recuperat de:

<http://www.catorze.cat/noticia/3020/anna/muria/merce/rodoreda/felicitat>

Iturbe, Antonio ; Lafebre, Jordi. (19/12/2017). «L'adéu forçat de Mercè Rodoreda». **Catorze cultura Viva**. Recuperat de:

<http://www.catorze.cat/noticia/8338/adeu/forcat/merce/rodoreda>

Rodoreda, Mercè. «Incerta glòria» segons Rodoreda». **Catorze cultura Viva**. Recuperat de:

<http://www.catorze.cat/noticia/7969/incerta/gloria/segons/rodoreda>

LA PLAÇA DEL DIAMANT

RODORÉDA-ÈÒLIA-MIR

LA PLAÇA DEL DIAMANT

Sinopsi de l'obra

Amb el rerefons de l'arribada de la República i de la guerra civil, aquesta novel·la, que inicialment s'anomenava Colometa, se centra en el personatge de la Natàlia, la Colometa, una dona jove que en representa moltes d'altres a qui va tocar de viure un període de la història especialment cruel. Na Natàlia accepta sense rondinar tot allò que la vida, i el seu marit Quimet, li imposen. Arriba a acceptar que li canviï el nom pel de Colometa. Com moltes dones de l'època, veurà anar-se'n i morir els seus estimats, passarà gana i tindrà dificultats per tirar endavant els fills.

Enfonsada en un matrimoni que no li proporciona felicitat i unida a un home egoista, la Natàlia renuncia a la seva pròpia identitat cedint tot el protagonisme al seu marit, acceptant els convencionalismes d'una època que deixava la dona en un segon pla. Al llarg del text el lector va descobrint la resignació d'aquesta dona davant la realitat que li ha tocat de viure. La història és plena de Colometes i Mercè Rodoreda els fa en aquesta obra un especial homenatge.

La novel·la és també una crònica fidel de la Barcelona de postguerra i de com va marcar aquest període històric la vida dels barcelonins.

Fent servir com a recurs expressiu l'escriptura parlada amb receptor mut, Mercè Rodoreda permet que el lector conegui els sentiments més profunds de la protagonista. L'autora se serveix d'un estil narratiu simple i planer, carregat de poesia, adequat a la innocència i la ingenuïtat de la protagonista. Malgrat el dramatisme de l'obra, l'autora utilitza un punt d'humor, adient també al caràcter de la Natàlia.

Paco Mir i Cia. Eòlia presenta una adaptació de l'obra de la Mercè Rodoreda des d'una mirada contemporaneitzadora de l'obra.

LA PLAÇA DEL DIAMANT

Argument

La història, que es desenvolupa a Barcelona, comença quan la Natàlia, una noia tímida i ingènua, va a un ball que es fa en un envelat muntat a la plaça del Diamant, a la vila de Gràcia, on coneix en Quimet, un xicot decidit i desimbolt, del qual s'enamora, mig a contracor. Colometa, que era com li deia en Quimet, deixa el seu promès, que es deia Pere, i la feina a la pastisseria per a casar-se amb en Quimet. Amb ell va tenir dos fills: l'Antoni i la Rita. En Quimet tenia una fusteria, però no li va anar bé, i la Colometa es va posar a fer feines en una casa.

Quan va començar la Guerra Civil espanyola, en Quimet va haver d'anar a lluitar al front, i, a causa de la situació que es vivia aleshores, la Colometa va perdre la feina i va haver de vendre tot el que tenia per a poder mantenir els fills. Aviat la Colometa es va quedar sense diners i no en tenia ni per a menjar, per això, i després de patir molt després de la mort del Quimet, va decidir de posar fi a la seva vida: va anar a comprar sulfumant a una adrogueria i va ser allí on va conèixer l'Antoni, que li va oferir l'oportunitat de treballar per a ell.

Passà el temps i l'Antoni li va demanar que es casés amb ell, dient-li que era per tenir alguna companyia ja que ell no podia tenir relacions sexuals a causa d'una ferida de guerra. Ella, vídua i pobra, ho acceptà i es va convertir en la seva dona. L'Antoni era un home molt més comprensiu que en Quimet i un bon pare per als seus fills.

NOTA DEL DIRECTOR

El millor d'adaptar una novel·la és que, de tan rellegir, acabes endinsant-te profundament a l'univers de la seva creadora. En el cas de LA PLAÇA DEL DIAMANT, aquesta immersió és tan plena de matisos que, pàgina a pàgina, la admiració per la Mercè Rodoreda no deixa de créixer.

Aquesta admiració per l'autora i la seva obra és el motor d'una producció que vol comprimir quaranta anys de la vida de la Colometa en noranta minuts plens de emoció, de tendresa, de preguntes sobre el futur, sobre les relacions, sobre la vida que és un misteri encara per resoldre.

Molta vida per explicar, molts personatges i moltes localitzacions que exigeixen una posada en escena desinhibida, moderna i dinàmica que, al mateix temps, no ha de perdre ni l'encant pausat dels ambients que recorre la protagonista ni el to de l'obra original.

Vuit actors multiplicats en una vintena llarga de personatges saltaren entre les cinquanta escenes amb aquella dèria que ens porta a no voler deixar el llibre que estem llegint. Pocs elements escenogràfics per facilitar les transicions, projeccions més evocadores que descriptives i una mica de música per ajudar a crear els ambients que a la novel·la ens traspassen la pell

Un muntatge car i difícil que aquest any es pot fer amb garanties degut a una circumstància ideal: **TRICICLE** estarà actuant al **VICTÒRIA** i podrem disposar del seu material tècnic, tot un luxe per una producció creada principalment per un públic escolar.

Un muntatge amb dos objectius ben clars: ser absolutament fidels a l'esperit del llibre i captivar als espectadors de qualsevol edat, tots dos ben difícils, tots dos a l'abast de la nostra producció.

FITXA TÈCNICA

Fitxa Artística:

Direcció i dramaturgia Paco Mir

**Resta del repartiment en curs.*

Producció:

Companyia Eòlia amb l'equip tècnic i artístic de Tricicle.

Una coproducció de:

Companyia Eòlia i Eòlia Escola Superior d'Art Dramàtic

La Companyia Eòlia es va crear el 2015 amb la voluntat de donar visibilitat als professionals d'interpretació, dramaturgia o direcció graduats a l'Escola d'Art Dramàtic Eòlia. Es tracta d'una iniciativa lògica i conseqüent per tal d'oferir un lloc de retrobament i posada en comú de les experiències que es van adquirint en la carrera professional. També és una aposta estratègica per tal de donar valor afegit a la pròpia formació acadèmica i amb un clar esperit social i de creació de comunitat.

El primer espectacle de la companyia va ser **DIGUE'M LA VERITAT** de Pablo Ley, amb direcció de Josep Galindo i interpretada per Tasio Acezat, Cristina Blanco, Rai Borrell, Sonia Espinosa, Eugènia Manzanares, Kathy Sey i Toni Soldevila.. Es va estrenar a Barcelona, al Museu d'Arqueologia de Catalunya, en el marc del Festival Grec 2015 i ha comptat amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat. L'obra s'ha representat la tardor del 2015 al Teatre Eòlia de Barcelona.

INVASIÓ SUBTIL I ALTRES CONTES va ser la segona producció de la companyia, interpretada per Nico Bassó, Joan Codina i Meritxell Termes i dirigida per Gilbert Bosch, va estrenar el gener del 2016 al Teatre Poliorama en el marc de la programació "Espectacles amb classe".

Durant aquest temps l'obra s'ha representat a diversos teatres d'arreu de Catalunya, Tant per escoles com per públic en general.